

Muzejní

Číslo II.
Ročník 2012
zdarma

čtvrtletník

Vydává: Muzeum Českého ráje, Skálava 71, 511 01 Turnov, www.muzeum-turnov.cz, e-mail: mail@muzeum-turnov.cz

Za filozofem Janem Patočkou

Připomenutí významné osobnosti na str. 3

Vilém Heckel

Výstava legendárního českého fotografa - více na str. 4

Výstava v Kamenářském domě

Z etnografického díla manželů Scheybalových - str. 5

Ohlédnutí a pozvánky

Pozvánky na výstavy a akce jarní sezony 2012 najdete na str. 8

JISTÍŠ MĚ? – HOROLEZECTVÍ V ČESKÉM RÁJI

Výstava, která bude zahájena v galerii muzea 17. května, patří k dlouho a napjatě očekávaným počínům našeho muzea. Poprvé, v téměř staleté historii horolezectví v Českém ráji, se budou návštěvníci moci seznámit s dějinami, osobnostmi a významnými událostmi tohoto sportovního fenoménu našeho regionu. Letošní výstava by se měla stát předvojem plánované rozsáhlé horolezecké expozice (tj. stále instalace, kterou bychom mohli označit jako „horolezecké muzeum“).

Myšlenka na vytvoření expozice, která by zmapovala horolezeckou tradici v českorajských skalních městech, se objevila už před řadou let, dlouho však nebyly možnosti ji uvést v život. Muzeum nevlastní

žádné prameny a sbírkové předměty, takže nebylo od čeho se odpíchnout. Nedisponuje ani prostorami, kde by tato expozice mohla vzniknout. To se však začíná pomalu

měnit. V poslední době jsme se spojili s mnoha místními horolezci a od nich získali řadu informací a něco málo materiálu (stále však

Pokračování na str. 2

„UŽ MOU MILOU DO KOSTELA VEDOU“

*Nová expozice
na Dlaskově statku*

V letošním roce budou mít návštěvníci Dlaskova statku příležitost seznámit se s obyčejí a obřady, které byly spojeny se svatbou ve vesnickém prostředí na konci 19. a na počátku 20. století.

Tradiční svatba svým původem patří do obyčejového práva. Představovala složitý soubor úkonů od získání nevěsty (únosem či koupí), změnu společenského stavu snoubenců (rozplétání a stříhání vlasů nevěsty, vložení její pravé ruky do ruky ženicha), příchod nevěsty do rodiny ženicha až po založení rodiny. Doprovázela ji řada obřadů včetně obětí (vodění nevěsty kolem stolu a k ohništi, přenášení nevěsty přes práh domu, stínání kohouta), praktik a pověr, které měly zajistit novomanželům šťast-

Pokračování na str. 2

STAROČESKÉ TRHY 2012 (18. ročník)

Další ročník oblíbených turnovských Staročeských trhů je zde. O posledním květnovém víkendu se opět představí desítky řemeslníků z celé republiky, kteří vyrábějí kvalitní řemeslné výrobky, opět bude k dispozici velké množství občerstvení a pochutin a opět vše doprovodí koncerty a divadla na dvou pódii. Začátek v sobotu i v neděli je v 10.00 hodin. Program je koncipován pro všechny věkové generace. Najdete ho na str. 3 tohoto vydání Muzejního čtvrtletníku.

Muzejní noc aneb Muzejní kino s horolezci

Muzejní noc bude napíná jako horolezecké lano... Uslyšíte příběhy, uvidíte obzory, poznáte život horolezců, budete se držet svých horolezeckých chytů a čeká vás lekce uzlů pro „uzlíčky a uzlinky“. Program vypukne v sobotu 9. června už v 17.00 hodin, kdy se v atriu muzea otevře interaktivní Zauzlovaná dílna pro malé i velké, otevřena bude i výstava a očekáváme prudké zvýšení počtu horolezců na metr čtvereční muzejního prostoru. Po setmění začne promítání filmů s horolezeckou tematikou, které se týkají našeho regionu nebo našich lezců. Promítáme například filmy: JUMP! Tenkrát v ráji, Taktovka 80, Na Annapúrnu či Jeptiška 100. Promítání doprovází povídání s horolezci. Občerstvení zajištěno, podmínky pro dobrou náladu zaručeny! -ak-

Řezbářské sympozium

18. ročník řezbářského sympozia vypukne na Dlaskově statku 23. května. Po tři dny se tam budete moci dívat pod ruce řezbářům a případně si vyzkoušet dláto či pilku sami.

Na víkend 26. a 27. května se řezbáři přesunou do parku u muzea a stanou se součástí Staročeských řemeslnických trhů. -ak-

Pálili vaši předkové kořalku?

Muzeum Českého ráje v Turnově se obrací na veřejnost se žádostí o zapůjčení předmětů spojených s podomáckým pálením kořalky pro připravovanou výstavu Z babiččiny zahrádky do dědova sklípku. Máme zájem především o podomácku vyrobené destilační přístroje, tzv. „udělátka“ a další pomůcky. Výstava bude instalována v galerii muzea od října 2012 do ledna 2013. Exponáty budou po skončení výstavy vráceny majitelům k dalšímu užití. Předem děkujeme za zájem o spolupráci.

Kontakt: PhDr. V. Jakoubčová, tel. 604 720 571, jakoubceova@muzeum-turnov.cz

Opět hymna

V minulém čísle čtvrtletníku jsme vám představili neúspěšný návrh na českou hymnu z roku 1919, kterou složil hudební skladatel a paečický rodák Otakar Bradáč. Po jejím zveřejnění se nám ozvala čtenářka, která si pamatuje, jak její otec – sbormistr – nacvičoval tuto verzi hymny se svým sborem. Jsme rádi, že jsme jí naši drobnou zprávou připomněli dětství.

Z roku 1940, kdy už byla píseň Kde domov můj dávno zavedenou českou hymnou, pochází následující text neznámého autora – parafráze na její text. Objevil se v návštěvní knize chaty U Kalichu a do muzea ji, spolu s několika dalšími vlasteneckými texty, dodal místní hoteliér František Kinský. Melodie je stejná, jako u písně Kde domov můj. Líbila by se vám?

Tam, kde Trosky tmavoleklé svědkové jsou slávy české, k nebesům se hrdě pnou, k činům velkým Čecha zvou. Tam, kde bydlí národ pilný, pod Troskami domov můj, v Českém ráji domov můj! -ak-

JISTÍŠ MĚ? – HOROLEZECTVÍ V ČESKÉM RÁJI

Dokončení ze str. 1

platí, že jsme vděční za všechny dary, které byste nám mohli pro budoucí expozici poskytnout). Zároveň se začala rýsovat možnost získání budovy sousedící s muzeem, kde by stálá expozice mohla vzniknout. Určitě by to stálo za to, protože každý návštěvník skal se dříve či později s lezci setká (nebo sám propadne kouzlu dobývání skal) a měl by tedy mít možnost se o nich dozvědět něco víc.

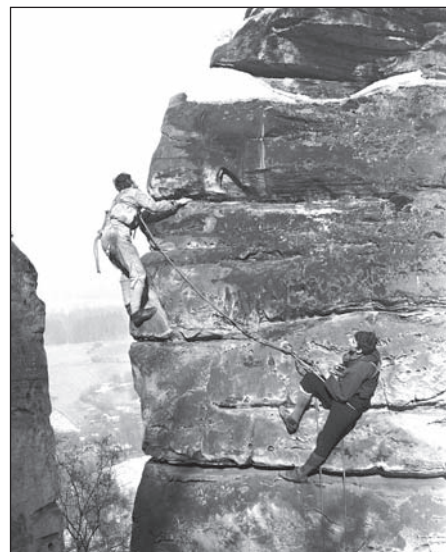
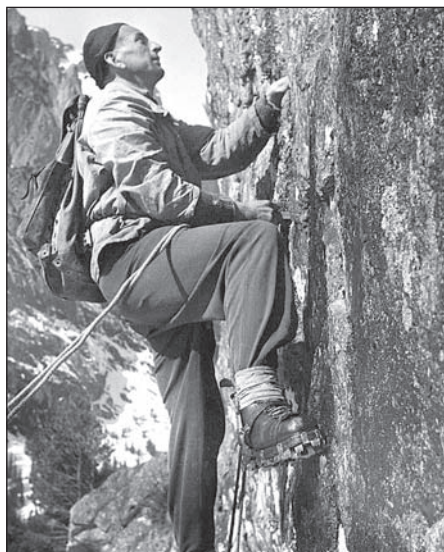
Na letošní pětíměsíční výstavě představíme horolezectví od základu. Návštěvníci zjistí, kdy a kde horolezectví vzniklo a co všechno se tímto pojmem označuje (mimochodem, určitě vás může zarazit, proč mluvíme o horolezectví v Českém ráji, když tu žádné hory nejsou a leze

se pouze na skály – i to se samozřejmě dozvíte na výstavě). Představíme počátky lezení v České republice a v našem regionu, vysvětlíme, kde se vzali první sportovci, jak se vyvíjely pomůcky a horolezecká etika. Seznámíme návštěvníky s místními skalami i s významnými osobnostmi. Součástí výstavy bude velká řada fotografií od nejstarších dob horolezectví až po současnost.

Výstavu v sezoně doprovodí komentované prohlídky (jejich termíny se teprve připravují), interaktivní dílny pro školy a horolezcům bude věnována i letošní Muzejní noc.

Výstava potrvá od 17. května do 30. září 2012.

Alžběta Kulíšková

Na snímku vlevo je legendární „Chroust“ v Tatrách v zimě 1954. Na snímku vpravo ze stejné doby je zimní lezení v Hruboskalském skalním městě.

„UŽ MOU MILOU DO KOSTELA VEDOU“...

Dokončení ze str. 1

nou budoucnost v podobě materiální i osobní (narození dítěte). Hlavní postavou svatby byla nevěsta. K ní směřovala většina obyčejů – magické praktiky při chystání výbavy, při odchodu a příchodu z domu, dary symbolizující zdar v životě a další.

Svatba se slavila velmi okázale za účasti mnoha hostů. Často byla vedena v nadneseném tónu. Účastnilo se jí celé příbuzenstvo z ženichovy i nevěstiny strany, sousedé z celé vesnice a přátelé ze sousedních vesnic. Všichni přispívali na její uspořádání. Jejich přítomností bylo třeba jako svědků, kteří v případě potřeby dosvědčovali správnost manželského svazku a podrobnosti sjednaných svatebních podmínek a kteří fungovali také jako ručitelé jejich splnění. Množství jmen těchto lidí bývalo uváděno ve svatební smlouvě. Najdeme je také v nejstarších matričních záznamech, zapisujících vedle dvou hlavních svědků i ostatní přítomné.

Svatby se konaly nejčastěji v prvních měsících roku, v lednu až dubnu, nebo v podzimních měsících, září až listopadu. V jiných měsících byly výjimkou, protože v hospodářství

bylo mnoho práce. Zvláštní postavení pak měl měsíc květen. Nechuť ke květnovým svatbám a pověry s tím spojené, které se projevují ještě v současnosti, mají velmi starý původ. Svatby začínaly nejčastěji v úterý, kdy byly také vykonány všechny nejdůležitější svatební obřady, a slavily se řadu dní, v nejzáměšnějších selaských rodinách i po celý týden až do neděle. Úterý zůstalo na vesnici nejoblíbenějším dnem zahájení svatby po celá staletí až do druhé světové války.

Vladimíra Jakoubčová

PO KOM MAJÍ SADY JMÉNO?

Turnovské Metelkovy sady zná každý obyvatel města. Osobu, jejímž jménem byly nazvány, však dnes už skoro nikdo. Pokusíme se to nyní napravit.

Jindřich Metelka se sice narodil v roce 1854 u Brandýsa nad Labem, s Turnovem však byl později spjat velmi těsně. Jeho profesní charakteristika zní velmi jasně – historický geograf a kartograf (působil jako středoškolský pedagog) a politik. Jeho odborná činnost v oblasti „zeměvědné“ mu vynesla mimořádné členství v Královské české společnosti nauk a řádné členství v České akademii věd a umění. Byla to zejména práce v 80. letech 19. století na dosud „neoraném“ poli české moderní historické geografie, k jejímuž koncipování přispěl snahou o vytvoření „jednotného českého názvosloví zeměpisného“, které tvoří základ jeho odborné činnosti. Metelka patří k zakladatelům vlastní „České společnosti zeměvědné“. Jako její jednatel redigoval po celých 16 let i stejnojmenný odborný sborník (1894–1910). V roce 1912 se stal předsedou Ústřední matice školské a později viceprezidentem Zemské školní rady.

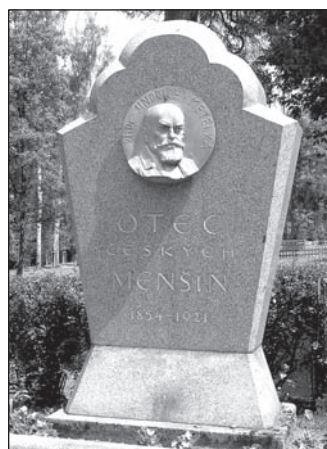
Turnov obdařil Metelku přívlast-

kem „otec českých menšin“. Toto přízvisko si pan profesor vysloužil jako poslanec Říšské rady a Zemského sněmu, kde vystupoval jako neohrožený obhájce práv českých menšin – hlavně v oblasti školství. Po vzniku Československé republiky se stal poslancem prvního Národního shromáždění. Ač rodák ze Svěmyslic, miloval Turnov. Ve své vile poblíž Šetřilovska trávil pravidelně letní prázdniny se svými sestrami. Pojmenováním části městských parků na „Metelkovy sady“ vyjádřil Turnov svou vděčnost a poděkování tomuto obětavému a velmi pracovitému člověku. Metelka zemřel na Královských Vinohradech v Praze 9. září 1921, pochován je společně se svými sestrami v Turnově na městském hřbitově u chrámu Narození Panny Marie.

V turnovských sadech byl Metelkovi přesně rok a den po jeho smrti odhalen pomník z bílého kamene, který doplnil ředitel šperkařské školy Antonín Karč bronzovým reliéfem Metelkovy hlavy (dnes je v parku instalována pouze replika). Oné nedělní zářijové turnovské slavnosti se účastnila řada významných hostů – zástupci ústředních

pražských institucí (Maticе školské, Ministerstva školství a národní osvěty, hl. města Prahy, rodné obce Svěmyslice, Národní rady, legionářů a sokolů) v čele s předsedou vlády Karlem Kramářem. Přítomny byly i Metelkovy sestry. Hlavní projevy pronesli mj. starosta Turnova MUDr. Honsů a primátor hl. města Prahy dr. Baxa. Odpoledne se konala v turnovské sokolovně schůze „Přátel českých menšin“. Při této příležitosti byl výborem pro postavení pomníku vydán i tisk „*Pamatce otci českých menšin Ph.Dr. Jindřichu Metelkovi*“.

Jitka Petrušková

JAN PATOČKA

V úterý 13. března jsme si mohli připomenout smutné 35. výročí smrti významného filozofa, turnovského rodáka Jana Patočky. Asi netřeba připomínat, že se Jan Patočka narodil v Turnově v domě, který stál na místě dnešní Speciální školy v Sobotecké ulici. Stalo se tak 1. června roku 1907. Jeho otec Josef byl významným turnovským pedagogem a hybatelem kulturního života ve městě. V roce 1925 začal Jan Patočka studovat filozofii, romanistiku a slavistiku na Karlově univerzitě v Praze a bě-

hem studií několikrát navštívil Německo a významné filozofy M. Heideggera a E. Husserla. Celý svůj život se věnoval filozofii, především fenomenologii, napsal velké množství odborných textů, vedl redakci časopisu Česká mysl, učil na Karlově univerzitě a působil na několika ústavech Akademie věd České republiky. Byl jednou z předních osobností protinormalizačního dění 70. let. V roce 1977 se stal jedním ze tří mluvčích Charty 77.

Proto o něj trvale projevovala zájem StB, během několikahodinového výslechu v březnu 1977 zkolaboval, musel být hospitalizován a následkem psychického i fyzického utrpení zemřel.

V roce 1990 byla v Turnově na jeho rodném domě odhalena pamětní deska, slavnostního aktu, na který si možná mnozí z vás pamatují, se účastnil i československý prezident Václav Havel.

Alžběta Kulíšková

Vlevo je Jan Patočka v mladém věku, na snímku vpravo je busta na budově školy v Sobotecké ulici.

Program Staročeských řemeslnických trhů

SOBOTA 26. KVĚTNA

ATRIUM

10.30 – 12.00 Portrait, bluegrassová skupina z Prahy
12.30 – 13.30 Spare Parts Liberec – country skupina
14.00 – 15.00 Pranic – turnovská folková skupina
15.30 – 16.30 Jindra Kejak – chomutovský písničkář
17.00 – 18.00 Věra Martinová – první dáma české country hudby s kapelou

PARK

10.00 – 11.00 Brodanka, dechová hudba ze Železného Brodu
11.30 – 13.00 Bridgeband, pražská šramlová muzika
13.30 – 14.30 Piosenki, pražská folkrocková skupina
15.00 – 16.00 Děda Mládek Illegal Band, plzeňská hudební skupina
16.30 – 17.30 Ponožky pana Semtamůka

NEDĚLE 27. KVĚTNA

ATRIUM

10.30 – 12.00 Taneční a pohybová škola Ilma (taneční vystoupení)
12.00 – 12.30 Špalíček, vystoupení dětského folklórního souboru
13.00 – 13.45 Jaroslav Uhlíř – hodina hudby
14.30 – 15.15 Módní přehlídka butiků Redy – móda pro děti a studentů Střední školy uměleckořemeslné a oděvní z Liberce
15.30 – 16.15 Hafan Studio – pohádka Chobofáci, velryba a darebáci
16.45 – 17.30 Malé Vinohradské divadlo – představení Ferda Mravenec

PARK

10.00 – 11.00 Ahmed má hlad, balkánské rytmy
11.30 – 12.30 Rudovous, worldmusic z Prahy
13.00 – 14.00 Panenka vyzutá – akustický písničkářský styl propojený s výraznou španělskou rytmikou
14.45 – 15.45 The Tap Tap – populární kapela studentů s handicapem pod vedením Šimona Ornesta
16.45 – 17.45 Čankišou, worldmusic skupina

Japonské umění v turnovském muzeu a šperkařské sympozium

Japonská výtvarnice Mari Ishikawa patří k dlouhé řadě umělců, kteří po studiích v uznávaném ateliéru moderního šperku na mnichovské akademii zůstali žít a pracovat v bavorské metropoli a spoluvytváří kolorit mezinárodní scény tohoto šperkařského „pupku světa“. Do Německa přijela v roce 1994 již s vysokoškolským vzděláním v oblasti grafického designu a šperku na tokijských vysokých školách. Tento základ, spolu s jejím trvalým, pevným vztahem k Japonsku a jeho kultuře, usměrňuje její šperkařskou, grafickou a fotografickou tvorbu. Převažují v ní inspirace světem rostlin, ztichlá atmosféra intimních přírodních zákoutí a vnímavost k detailu i harmonii celku. Je podobná té, s níž japonští zahradníci po staletí utvářejí proslulé palácové zahrady a malíři několika tahy štětce zachycují krajinu. Mari Ishikawa získala v roce 2000 za své šperky prestižní cenu Herbert Hoffmann Preiss.

Pro časovou zaneprázdněnost se zřejmě nebude moci účastnit vernisáže 20. června, kdy její výstavu otevřeme spolu s přehlídkou prací účastníků velmi silně obsazeného 22. sympozia. V každém případě její výstava slibuje stát se klidným, meditativním protějškem barvitě kolekci z tvorby výrazných kolegů šperkařů jako jsou Bernd Munsteiner, Philip Sajet, Beate Klockmann, Fabrizio Tridenti, Ullo Florack, Estela Saez, Doris Maninger či náš Michal Cimala.

Miroslav Cogan

Zpráva z novin

Během hledání informací k různým historickým událostem na Turnovsku se často dostaneme k procházení Pojizerských listů, nejrozšířenějších novinám, které v našem regionu vycházely (a to už od roku 1886). Kromě podstatných a důležitých vlastivědných informací v nich často můžeme najít i drobné a z dnešního pohledu úsměvné zprávičky. Tady je jedna z nich – byla otištěna v roce 1912.

*Co nám přinesl benzin? Když jsme si před pětadvaceti lety cídili rukavičky benzinem, aby-
chom si nemuseli kupovati na ples nové, netuši-
li jsme zajisté, že tento benzin bude pohánět po
ulicích a silnicích všelijaké nevonící potvory,
a že dokonce on konečně rozřeší projekt lítání
ve vzduchu. [...] Uvažme! Automobilismus je
příčinou, že první třídy železnice jezdí prázdné.
Užívali jich pouze boháči a ti dají přednost
rychlému automobilu, který mohou dirigovat.
Není proto daleko doba, kdy také koně zmizí
z povrchu, aspoň ve velkých městech. Podaří-li
se vynalézt lacinou a malou voiturettu (první
automobil Laurin & Klement, model Voiturette
z roku 1905) pro dvě osoby, bude se pomalu
více jezdit než chodit. Samo sebou se rozumí,
že bude přibývat hodně tlustých lidí.*

Snad by autora alespoň potěšilo, kdyby zjistil, jak přesný odhad měl.

POLOLETÍ KROUŽKU DEVATERO ŘEMESEL

Kroužek Devatero řemesel je celoroční kroužek pro širokou zájmovou skupinu, kterou tvoří děti od 9 do 12 let a dospělí se seniory. Protože je kroužek prvním souvislým muzejním edukačním programem, sledovali jsme první pololetí pilotního ročníku kriticky.

Kroužek je koncipován jako program, který představuje devatero řemesel ve formě úvodní rukodělné dílny vedené lektorkou, odborného semináře vedeného muzejními pracovníky a samotné řemeslnické praxe pod vedením erudovaných řemeslníků. Každý měsíc je věnován konkrétnímu řemeslu a každý čtvrtek se scházejí kurzisté, aby si vyzkoušeli práci s materiálem, získali bližší informace o řemesle v regionu a osvojili si řemeslnické techniky.

Pokud se ohlédneme za prvním pololetím kroužku, zjistíme, že máme velký kus práce za sebou. Kurzisté absolvovali v říjnu u paní Nové základy práce s ovčí vlnou, plstění, česání vlny, předení na kolovratu a pletení. V listopadu prošli kurzisté řemeslnickou výrobou skla u paní Strakové a mohou být pyšní na své výrobky z rytého skla, které si sami na kahanu vyfoukli a poté dekorovali, stejně jako se mohou pochlubit šperkem z vinutých perli z dílny Kortanových. Velmi náročný byl prosinec (práce s látky nám zredukovala zásobu náplastí v lékárnice), výroba dřevěné perníkové formy pana Kvapila byla nejnáročnější, příjem-

nou oddechovou dílnou naopak bylo zdobení dřevěné soustružené hračky z dílny pana Bukáčka. Nové zážitky si kurzisté odnášeli z textilních technik batiky a především modrotisku, pro který si vytvářeli vlastní matrice s dekorem a nechali se překvapit, jak výsledky dopadnou po obarvení v indigové lázni dílny Danzingerových.

Poslední ohlédnutí patří nejvýznamnějšímu řemeslu na Turnovsku – broušení a leštění šperkových kamenů, které vedla paní Hakenová. Kurzisté se posadili za brusířský stůl, „upevnili si syntetický drahokam tmelem na tyčrli a brousili s mašinkou na diamantu, dokud nebyl roháček řádně stupňovitý.“ Leštění byla další dřina, protože najít plošku a znovu ji správně nastavit na mašince se zdálo být stejně náročné jako tlačit přiměřeně na brus. A uhlídat dobrý sklon! Přestože to byla pro všechny kurzisty zcela nová zkušenost, kouzlo kamene a jeho lesk si je získali. Všichni byli ochotni zůstat u brusířského kotouče co nejdéle, aby práci dokončili. Co nestihlo 22 kurzistů, to dokončila paní Hakenová po kroužku. A výsledek stál za to – podívejte se sami na několik ukázek vybroušených syntetických topasů a akvamarínů! Broušené drahokamy nezůstaly dlouho ležet ladem. Kdo byl v Kamenářském domě, ten ví, že naproti kamenářské dílně je dílna zlatnická! Všichni dospělí mohli konzultovat se zlatníkem design šperku, ve kterém by se jejich drahokam vyjímal, a zahrnuli zlatníka objednávkami. Děti přinesly maminkám na MDŽ velmi krásný dárek. A vy, milí čtenáři, můžete při procházce městem zahlédnout na řetízku či v prstenu dámy kámen, o jehož cestě jste se nyní dočetli... **Tereza Nemethová**

VILÉM HECKEL NEZNÁMÝ

Vilém Heckel, vynikající fotograf hor a horolezců, je známý příznivcem tohoto sportu z celého světa. Jeho fotografie jsou žádané a obdivované nejen proto, že umožní divákovi nahlédnout do horolezeckého prostředí, ale také pro svou nespornou technickou a uměleckou kvalitu. Horolezecké fotografie Viléma Heckela budou představeny i na výstavě *Jistíš mě? Horolezectví v Českém ráji*, zároveň však ve stejném dni bude ve Výstavním sále zahájena výstava *Vilém Heckel neznámý*, která představí tvorbu fotografa úplně z jiného odvětví. Fotografovat hory bylo totiž pro Viléma Heckela spíše koníčkem, živil se většinou jako fotograf reklamní (ale i portrétní a divadelní). A právě jeho reklamní fotografie představí naše výstava. Její přípravu zajistí dcera Viléma Heckela Helena ve spolupráci s turnovským fotografem Břetislavem Jansou.

Výstava jistě zaujme nejen obdivovatele Heckelovy tvorby, ale i všechny milovníky fotografie obecně. Potěší však i milovníky „retra“, protože většina fotografií zobrazuje předměty ze 60. a 70. let.

Výstava bude zahájena 17. května zároveň s horolezeckou výstavou *Jistíš mě?*, ale potrvá pouze do 17. června! Nenechte si ji ujít – určitě bude stát za to! **Alžběta Kulíšková**

OSVĚTIM-BŘEZINKA, HOLOCAUST MLADÝMA OČIMA

Ve výstavním sále je do 6. května instalována výstava připravená několika studenty z turnovského gymnázia. Její hlavní autorka nám popsala důvody jejího vzniku:

Prvního října roku 2010 jsme v brzkých ranních hodinách přijeli na parkoviště před koncentračním a vyhlazovacím táborem Auschwitz II – Birkenau (Březinka), který byl

valo atmosféru v táboře. Když jsem procházela stavení, při každém kroku se mi čím dál více zářvalo pod kůži utrpení, bolest, smutek a strach. V jednu chvíli to bylo už tak silné,

i tak byl dojem z návštěvy opravdu silný. Když stojíte v plynové komoře a uvědomujete si, že zde zemřely miliony lidí, je to strašný pocit. A právě o naše pocity z návštěvy těchto míst se chceme podělit s veřejností.

Myšlenka výstavy vznikla na fotografickém kroužku ve Žluté ponorce, vedeném Petrem Marhanem, po vzoru Radky Staňkové, která před několika lety také vystavovala fotografie z Osvětimi. Nechtěla jsem ale ukazovat to samé, a proto jsem se rozhodla oslovit několik dalších studentů a zapojit je do mého projektu. Na fotografiích se podílí Jan Tomša, loňský maturant a bývalý člen fotokroužku. Dále jsem oslovila své spolužáky, a to výtvarně nadanou Marii Kavkovou, která připravila sérii kreseb, a Víta Burjánka, autora textů, které nabízejí poučení i vlastní dojmy z výstavy. Já osobně se na výstavě podílím největším dílem. Výstava je současně i mojí maturitní prací z výtvarné výchovy. Součástí instalace budou vyjma fotografií a kreseb také malby a prostorové práce, z nichž si nejvíce cením soch v životní velikosti.

Alena Novotná

Ilustrační snímek z výstavy.

největší z komplexu Auschwitz. Exkurze pro studenty zorganizovalo Gymnázium Turnov. Hned první okamžiky v nás zanechaly silné dojmy. I po více jak roce si všechno vybavuji, jako by to bylo stále před mýma očima. Mlžný opar, hejna havranů a ticho, to je to, co podtrhá-

že se to nedalo vydržet. Zrychlila jsem krok a snažila se co nejrychleji dostat ven. Z Birkenau jsme se přesunuli do tábora Auschwitz I, který jsme si prohlédli s výkladem průvodce. Atmosféra zde už nebyla tolik depresivní – také kvůli tomu, že zde bylo velké množství turistů. Ale

Z VALNÉ HROMADY PEKAŘOVY SPOLEČNOSTI ČESKÉHO RÁJE

V sobotu 17. března 2012, v roce 75. výročí úmrtí prof. Dr. Josefa Pekaře, se v galerii turnovského muzea konala v pořadí už 22. valná hromada PŠČR. O letošním prvním opravdu jarním víkendy se nás sešlo více jak čtyřicet.

Lákadlem programu se stala přednáška archiváře a historika Mgr. Pavla Jakubce věnovaná epigrafickým památkám Českého ráje (epigrafika je pomocná historická věda zkoumající nápisy). I když specializací Pavla Jakubce jsou nápisy na zvonech, věnoval se tentokrát mnohem širšímu okruhu památek. Trasa vedla celým Českým rájem po historických nápisích na domech a jejich podkrovích, sochách a náhrobcích, dostali jsme se i do míst pro běžného zájemce nedostupných – do skal i do podzemí. Téměř dvě hodiny zajímavého a fundovaného vyprávění doplnil autor vlastní bohatou fotodokumentací.

Po přednášce proběhl řádný program valné hromady. Vedle předložených zpráv za rok 2011 a záměrů činnosti na letošní rok schválila valná hromada i šest nových členů Společnosti. Přítomní měli možnost

zakoupit si i nový sborník referátů a diskusních příspěvků z mezinárodní vědecké konference Karel Jaromír Erben a úloha pamětových institucí v historických proměnách, který nadále nabízíme všem zájemcům v pokladně turnovského muzea.

Zveřejněn byl i termín a program jarního pekařovského zájezdu. Koná se v sobotu 5. května a pojedne-

me za památkami východočeského Nového Města nad Metují (zámek s originální zahradou, kostel Nejsvětější trojice) a jeho nejbližšího okolí (Slavonov s dřevěným kostelem sv. Jana Křtitele z r. 1553). Zaslíbeným průvodcem nám bude opět kolegyně – archivářka Mgr. L. Baštecká. Přihlásit se můžete jako vždy v muzeu u autorky tohoto textu.

Jitka Petrušková

VÝSTAVA V KAMENÁŘSKÉM DOMĚ

Ve čtvrtek 19. dubna otevřeme v patře Kamenářského domu novou expozici s dlouhým názvem Kamenářství a sklářství v díle Josefa Václava a Jany Scheybalových. Expozice nabídne základní informace o obou řemeslech, o jejich historii a nejznámějších centrech. Představí technologii, nejčastější způsoby zpracování drahých kamenů i skla a ukáže trojrozměrné výrobky. Texty doplní řada pěkných a především názorných kreseb a maleb Josefa Václava Scheybala. Expozice poslouží návštěvníkům jako základní uvedení do problematiky těchto dvou, pro náš region tak typických řemesel.

Úvod expozice představí jednotlivé členy rodiny Scheybalových, podrobněji jejich knihy a odborné práce a poprvé také rozsah pozůstalosti, kterou jsme po jejich smrti získali do našeho muzea.

Alžběta Kulíšková

Brusírna v Josefově Dole.

Z muzejních sbírek: Největší topaz široko daleko

Topaz byl jako drahý kámen ceněný od starověku. Jeho krystaly bývají čiré, žluté, modré, růžové až fialové. Název Topazu je odvozen od jména ostrova Topazos v Rudém moři. Využívá se především v klenotnickém prů-

myslu, z čirých kamenů se obvykle zhotovují brilantové výbrusy a barevné bývají zpracovávány do stupňovců a kapkovitých výbrusů. Čirý topaz se výjimečně používá také k výrobě speciálních čoček a rozešlepený může sloužit také jako brusivo.

Krystaly topazu občas překvapí svou velikostí. Nejslavnější opracovaný topaz se jmenuje Braganza a nachází se v portugalské královské koruně. Má hmotnost 1680 karátů (336 g) a dlouho byl pokládán za diamant. Největší vybrané topazy se nacházejí ve Washingtonském muzeu Smithsonian, ten největší je Brazilská princezna o hmotnosti 22 000 karátů (4400 g). K dalším patří nažloutlý topaz o hmotnosti 7725 karátů (1545 g), modrý 3273 karátů (654,6 g) a žlutozelený 1469 karátů (293,8 g). Přírodovědné muzeum v Chicagu má topaz 5890 karátů (1178 g) a přírodovědné muzeum v Londýně se chlubí modrým topazem o hmotnosti 614 karátů (122,8 g).

V naší muzejní sbírce se nachází vybraný čirý až světle žlutý stupňovec topazu s vrostlými skoryly, jehož hmotnost je 2717 karátů (543,4g). Tento nádherný kámen věnoval muzeu František Khynl (1907-2003), turnovský rodák, který pracoval jako zlatník u špičkových klenotnických firem v Praze a po roce 1949 v Austrálii. Od roku 1959 působil v Los Angeles a v New Yorku u takových firem jako Tiffany, Cartier a David Webb.

Tomáš Řídkošíl

ARCHEOLOGOVÉ NEODPOČÍVAJÍ

Stává se již bohužel každoroč-
ním realitou, že výzkumná sezo-
na nekončí s příchodem prvních
mrazíků či sychravého dušičko-
vého počasí, nýbrž se, s malou
zastávkou o vánočních svátcích,
nenápadně překlene do nového
roku. Zima 2011–2012 byla
zvláštní v tom, že se nekonalo ani
to malé zastavení ve svátečním

Plavící linka z letního Dlaskova
statku.

čase na konci roku. Od listopadu
až do půlky ledna jsme totiž pro-
váděli záchranný archeologický
výzkum před stavbou výrobních
hal společnosti Kamax v prů-
myslové zóně Daliměřicích.

Určitě bychom si dovedli před-
stavit lepší počasí pro archeolo-
gický výzkum, ale taková je, žel
bohu, realita. Prozkoumali jsme
zde část osady z období mladší-
ho pravěku (lid popelnicových
polí mladší a pozdní doby bron-
zové). Jak jsme zjistili, lokalita
byla ještě v závěru starého leto-
počtu navštívena Kelty. Terén-
ním výzkumem však naše práce
neskončila. Všechny nemovitě
objekty – rozuměj pozůstatky po
nadzemních i podpovrchových
konstrukcích – bylo nutné nej-

prve geodeticky zaměřit a z o-
debraných vzorků výplní jam
získat botanický materiál pro
analýzu soudobé vegetace. Dále
jsme potřebovali získat vzorky
pro přesné určení stáří osady
prostřednictvím radiokarbono-
vého datování ze zuhelnatělých
konstrukcí staveb. Hlínu a další
sediment ze zahluobených zásob-
ních a odpadních bylo pro tento
účel nutné rozplavit na plavící
lince. To se v zimě lépe řekne,
než učiní, protože zkuste venku
na mobilní plavice rozplavovat
při dvacetistupňovém mrazu
vzorky a vybírat z nich zuhelnatělá
semínka, obilí či zuhelnatělá
dřeva... Taková plavící linka je
v letních měsících instalována
na Dlaskově statku a o její pro-
voz se běžně starají lidé děvy
v bikinách. Naštěstí na základně
Ústavu archeologické památko-
vé péče v Kounicích u Českého
Brodu nedávno zahájili celoroční
provoz plavící linky a my jsme
tak měli možnost se stát jedněmi
z prvních „zákazníků“.

Na konci měsíce února jsme
pak mohli rozplavený paleobota-
nický materiál předat specialis-
tům z laboratoře archeobotaniky
a paleoekologie Jihočeské uni-
verzity. Ti nám vyhodnotili část
uhlíků z vybraných zahluobe-
ných objektů, abychom je mohli
poslat do laboratoře, kde zajistí
přesné určení stáří radiokarbo-
novou metodou. Uhlíky z našeho
naleziště se podívají až za „vel-
kou louži“ do americké Georgie.
Laboratoře, které zajišťují ten-
to typ absolutního datování, se
samozejmě vyskytují i v Evropě,
ale laboratoř univerzity v Geor-
gii má jednu nespornou výhodu
– rychlost. Zatímco z nejmenova-
ných laboratoří čekáme na data
dlouhé měsíce, z Georgie je zís-
káme nejpozději do šesti týdnů.

Jan Prostředník

NOVINKY V MUZEJNÍ PRODEJNĚ

Muzejní prodejna je velmi oblíbená mezi našimi návštěvníky. Mno-
hé by však jistě překvapil zjištěný fakt, že většina Turnovanů nemá
o existenci této prodejny sebemenší tušení. Bohužel, ani ti, kteří ji den-
ně mjejí cestou domů nebo do města (bývala jsem jednou z nich).

Proč by tomu mělo být najednou naopak? Protože muzejní prodej-
na si zcela jistě zaslouží větší obdiv i návštěvnost. Nejen kvůli celko-
vé loňské rekonstrukci, kdy dostala zcela novou tvář i vybavení, ale
především kvůli sortimentu, který nabízí. Kde jinde v Turnově byste
také našli tolik zajímavostí na jednom místě? Surové i tromlované
kamenné, a to jak ze zahraničí, tak i tuzemské; nabídku granátových
šperků od turnovského, celosvětově známého družstva Granát; šperky
z vltavínů, ale i vltavíny samotné; repliky historických skel (džbány,
poháry na vína, skleničky); originální skelnou kompozici z Tomášovy
hutě (Železnobrodsko); bižuterii pro každou věkovou kategorii; stříbrné
šperky od turnovských výrobců; moderní ocelové doplňky nejen pro
dávky a mnoho dalších šperků, doplňků a suvenýrů.

Zájemce o esoteriku jistě naláká i možnost koupě kamenů nejen
k léčení, ale třeba i k okultismu. Mezi nejoblíbenější patří křišťál
a jantar, ale vyberete si i z řady dalších známých a oblíbených léčivých
kamenů, ze kterých si můžete odnést třeba náramek, náušnice, přívěšek
či prstýnek.

Ve zcela nově ote-
vřeném návštěvní-
kém centru, které je
průchozí pouze přes
muzejní prodejnu,
nabízíme i možnost
koupě teplých nápo-
jů z automatu. Aby-
chom návštěvníkům
všech věkových ka-
tegorií nabídli i něco
na chuť, třeba k již
zmíněným nápojům,

zařadili jsme mezi náš sortiment i zajímavé pochutiny. Doporučit vám
můžeme všechny druhy čokolád s konopnými semínky, které jsou velmi
netradiční, a přesto oblíbené. Zakoupit si můžete i med s ořechy. Za zmínku
stojí i nová muzejní bonboniéra s hořkými, odděleně zabalenými čokoládkami
s obrázky z muzea a z Českého ráje. Všechny jistě potěší jako pozornost
a pro turisty navíc představuje i sladký suvenýr.

K odpočinku, kávě a čokoládě v návštěvníkém centru si můžete
zakoupit i knihy či brožury, které v prodejně také nabízíme. Autory
některých z nich jsou naši muzejní kolegové. Mezi nejoblíbenější pat-
ří například kniha od ředitelky muzea PhDr. Vladimíry Jakoubkové
*V bábíčině kuchyni od Tří králů do Vánoc nebo Pravěká těžba v Jizer-
ských horách a Pojizeří* od PhDr. Jana Prostředníka.

Na co více vás na závěr ještě do muzejní prodejny naláká? Kromě již
zmíněného sortimentu a nového vybavení především na překvapivě příjem-
né ceny a milou a ochotnou obsluhu. Budeme se těšit na vaši návštěvu!

Michaela Zítková

BARVY
specializovaná prodejna

Nabízíme veškerý sortiment barev k použití
v interiérech i exteriérech, autolaky, lazury ad.

ul. Studentská čp. 1727 • tel./fax: 481 321 180 • 602 364 436
www.barvyturnov.cz • e-mail: info@barvyturnov.cz

poradenství * software * hardware

Výpočetní technika - kousek od muzea!

- Počítače, příslušenství, digi-fotoaparáty, audiotechnika
- to všechno můžete zakoupit ve Skálově ulici 66
(otevřeno ve všední dny od 13.30 do 17.30 hodin)
- Objednávat můžete i v pohodlí domova nebo kanceláře
- využijte e-shop na stránkách www.drings.cz

SVATOŠTĚPÁNSKÁ KOLEDA VE STUDENCI

Studenec je půvabná obec v podhůří Krkonoš se staletou historií, její pozoruhodnost však nespočívá jen v okolní malebné krajinné scénérii a geniu loci, ale také ve výjimečné tradici svatoštěpánské koledy, která se v obci zachovala.

Koledování o svátku sv. Štěpána 26. prosince patřilo v minulosti neodmyslitelně k tradičním událostem ročního obyčejového cyklu a tvořilo pevnou součást života venkovského lidu. Na koledu se vydávali nejen děti, ale i zástupci všech generací daného společenství, k ni-

mž patřili zejména kněží, učitelé a některé další profese (např. kostelník a varhaník). Koledníci obcházeli dům od domu, hráli a zpívali a přáli sousedům vše nejlepší. Návštěva koledníků a společné veselí mělo sousedy potěšit a oslavit konec postní doby, smyslem byla radost ze společného všeobecného veselí a vzájemného setkávání. Koledníci byli za svůj zpěv, tanec a radost, které vnesli do domu, odměněni drobnou, symbolickou koledou – pečivem, ovocem či menším penízem. Štěpánská koleda doplňovala cyklus koled provázejících vánoční svátky – koledníci totiž dříve obcházeli příbuzné a sousedy nejen 26. prosince, ale také o Štědrém večeru, na Nový rok a o Třech králích.

Tato milá tradice se však s proměnou moderní společnosti po druhé světové válce začala vytrácet a koledníků na vsích pomalu ubývalo. Právě ve Studenci na Jilemnici se však vytvořila skupina lidí, která se rozhodla tento zvyk obnovit. Stalo se tak v roce 1954, kdy se bratři a švagr současného kronikáře obce Jiřího Kuřika vydali popřít k Vánocům a zazpívat své mamince a několika přátelům ve vsi. Od této, v podstatě rodinné návštěvy, se pak odvinulo oživení celé tradice svatoštěpánské koledy, k níž se každoročně připojovali další a další koledníci, kteří obcházeli stále větší počet domů, a drobné, které během obchůzky obdrželi do své

pokladničky, pak věnovali na dobročinné účely. Oblíbenost akce rychle rostla a okruh navštěvovaných účastníků koledy se postupně rozšířil natolik, že byla v roce 1985 vytvořena další skupina koledníků, neboť už nebylo v silách jedné celou ves důsledně obejít. Ačkoliv se v roce 2003 rekrutovala z občanů Studence ještě třetí skupina koledníků a obchůzka je zahájena ráno bezprostředně po mši, nekončí se koleda dříve než ve večerních hodinách a skupinka odvážlivců dokonce pokračuje ještě za tmy objížděnou širšího okolí (na Vánoce 2003 například přijeli rozdat trochu radosti na oddělení chirurgie jilemnické nemocnice).

Štěpánská koleda se i po více než 50 letech své obnovené tradice těší ve Studenci velké oblibě a patří k očekávaným událostem roku. Účastníci se scházejí ráno v kostele a po skončení bohoslužby se přesunou na místní faru, kde se posilní snídaní a rozčlení se do kolednických skupin. Za celý den obejdou koledníci na 100 domů, kde je v otevřených dveřích čekají sousedé s připraveným pohoštěním v podobě obložených chlebiček, cukroví i alkoholických nápojů. K občerstvení se obvykle přidá také příspěvní menším finančním obnosem, výtěžek koledy pak každoročně putuje na charitativní účely (oběti povodní či katastrofy tsunami v Indonésii, oprava kostela v sousední vsi apod.). Dlouhou a bohatou tradici zdejší štěpánské koledy dokresluje také originální místní úprava textu svatoštěpánské koledy, v níž bychom mohli zaslechnout dvojverší: „...cukroví neb štamprlíčky mohli byste za to dát, tak budeme přes Studenec do Betléma putovat...“

Naše muzeum se v rámci svého úkolu pečovat o uchovávání tradic lidové kultury v regionu Libereckého kraje rozhodlo v letošním roce zdokumentovat tuto jedinečnou událost, díky které zaujímá Studenec zcela výjimečné místo mezi lokalitami s dosud živou lidovou tradicí. Další krok k ocenění úsilí a nadšení obyvatelů Studence by mělo představovat navržení svatoštěpánské koledy do vznikajícího Seznamu nemateriálních kulturních statků Libereckého kraje, který má pomoci tyto unikátní pozůstatky lidové tradice podchytit a zachovat pro budoucí generace. Studenec a jeho občané si takovou poctu za svou činnost v této oblasti, provázenou neutuchajícím entuziasmem, jistě právem zaslouží.

Lenka Tvrzníková

STALO SE PŘED STO LETY (DUBEN – ČERVEN 1912)

Spolek turistů v Rovensku pod Troskami má v úmyslu zpřístupnit staletí nedostupnou věž Pannu na Troskách. Chtějí toho docílit vystavením vnějšího schodiště železné konstrukce, proti čemuž se staví široká odborná veřejnost v čele s Josefem Pekařem a J. V. Šimákem. Především je vytýkáno zamýšlené využití železné konstrukce, která je původnímu zařízení na míle vzdálená. „Dnes platí pouze jediný zákon: Konzervuji a zachovávám! Tedy ani nedoplňuji částí zmizelých, tím méně přidávám věci nových,“ hlásají odborníci. * Odměna za sběr chroustů pro rok 1912 je stanovena na dva haléře za litr dodaných chroustů a čtyři haléře za litr ponrav. * Teprve v březnu ustavený turnovský fotbalový tým sehrál za necelý měsíc již tři utkání – se Sportovním Klubem Čechů z Liberce, který vyhrál, dále pak s mužstvy Mladé Boleslavi a Jičínem, které prohrál. * Inženýr Vaniček s Pozemkovou bankou zakládají elektrárnu v Navarově u Semil.

Využitím vodní síly v řece Kamenici chtějí získat výkon přibližně 1.000 koňských sil k pohonu turbín. * Chodníky v Turnově jsou stále v řadě případů „vydlážděny“ jen oblázky z Jizery nebo kluzkými čedičovými kameny. Například cesta po oblázkovém tratoiru (tj. chodníku) v Sobotecké ulici od nároží pivovaru (dnes parkoviště) až k mostu přes Steběňku

je pro chodce vyloženě utrpením. Chodníky v Riegrově ulici (5. května) jsou velmi hrubé, zatímco v méně využívané Kozákovské ulici (28. října) je chodník velmi pěkný. Na Trávniciích a na Durychově také není žádná dlažba. * Velký zájem v širokých vrstvách způsobil nový spis prof. Svojsíka s názvem Táboření. Krásný a laciný „sport“, kterému jinde hol-

dují statisíce lidí, je u nás zatím téměř neznámý, a to by se mělo změnit. * 26. května se poprvé zvedla opona VI. sletového představení na Letné. Konečně tak byla k vidění šestnáctiměsíční práce řady sletových odborů. * 12. května se konal na vojenském cvičišti na Daliměřicích vzlet pardubického aviatika Eugena Čiháka. Z širokého okolí se sešly zhruba tři tisícovky lidí. Pan Čihák se vznesl do výšky asi dvou set metrů a tam „prováděl ladné křivky“. * Na Semilsku a Jablonecku vstoupilo v červnu na tři tisíce brusičů do stávk. Přerušením práce chtějí dosáhnout vyprodání zásob zboží, a tím i zvýšení jeho cen, což snad způsobí zvýšení mezd. * Rybářský spolek v Turnově dovršuje dvacet let svého trvání. Pečuje o zarybnění řeky Jizery zejména pstruhy obecnými a americkými pstruhy duhovými, které uměle z jiker chovají členové spolku ve spolkové líhni ve Vazovicích (na snímku). **David Marek**

MUZEUM ČESKÉHO RÁJE: JARO 2012

GALERIE

* **Do 29. dubna:** Stopy v kameni. Výstava o minulosti planety Země.
 * **17. května – 30. září:** Horolezci a horolezectví v Českém ráji. Výstava přiblíží fenomén horolezectví v našem regionu a jeho významné představitele, kteří se v řadě případů zapsali také do historie světového horolezectví.

VÝSTAVNÍ SÁL – III. PATRO

* **29. března – 6. května:** Osvětlim-Březinka, holocaust mladýma očima. Multimedialní výstava připravená studentkou Alenou No-

voťnou a jejími spolužáky z turnovského gymnázia reflektuje jedno z nejsložitějších témat nedávné historie.

* **17. května – 17. června:** Vilém Heckel neznámý. Zajímavý výběr z reklamní tvorby známého fotografa hor.

* **20. června – 29. července:** Symposion 012 (22. ročník) + Mari Ishikawa (výběr z tvorby japonské výtvarnice).

DLASKŮV STATEK

* **7. dubna:** „Už mou milou do kostela vedou“ – nová stálá expozice

o svatbě v časech našich předků.

* **7. dubna:** Přehlídka folklorních souborů, 4. ročník Festivalu folklorních souborů Libereckého, Královéhradeckého, Pardubického a Středočeského kraje.

* **23. – 25. května:** Řezbářské sympozium (18. ročník), pokračování 26. – 27. května v areálu muzea.

AKCE

* **26. – 27. května:** Staročeské řemeslnické trhy (18. ročník).

* **9. června:** Muzejní noc s muzejním horolezeckým kinem a zauzlovanou dílnou.

KAMENÁŘSKÝ DŮM

* **19. dubna:** Sklárství a kamenářství v díle Josefa Václava a Jany Scheybalových. Nová expozice představí kamenářství a sklárství, řemesla typická pro náš region. Texty doplní řada tematických ilustrací J. V. Scheybala.

GALERIE SAFÍR

* **do 11. května:** Fotoklub Soudkovitost AŠ – Nepál.

* **12. května – 8. června:** Ivana Čištíňová a Čistín.

* **9. června – 6. července:** Sobotka.

FOTOOHLÉDNUTÍ ZA AKTIVITAMI MUZEA V ZIMĚ 2012

V pátek 6. ledna na svátek Tří králů putovaly děti – žáci druhých ročníků ZŠ v ulici 28. října – Turnovem. Zpívaly koledy, kolemjdoucím přály hodně štěstí a zdraví v novém roce. Cíl jejich putování byl v muzeu, v Kamenářském domě pro ně byla připravena tvůrčí dílna (horní dvě foto). V sobotu 11. února se i přes desetistupňový mráz ukutečnily další oslavy masopustu na Dlaskově statku. Lidové obyčeje příchodům představili Baráčníci z Řepova.

NAVŠTIVTE NÁŠ MUZEJNÍ OBCHOD

- * široká nabídka drahokamů z celého světa
- * šperky z českých granátů i dalších drahokamů
- * šperky ze zlata, stříbra, chirurgické oceli
- * šperky z originální skelné kompozice
- * repliky historického skla
- * upomínkové předměty, mapy a publikace

Muzeum Českého ráje, Skálava 71, Turnov, přízemí před pokladnou

Otevírací doba obchodu:

Út - Pá 9.00 – 17.00

So - Ne 9.00 – 12.00; 13.00 – 17.00

Muzejní čtvrtletník. Vydává Muzeum Českého ráje v Turnově, Skálava 71, 511 01 Turnov, tel. 481 322 106, fax: 481 325 277, e-mail: mail@muzeum-turnov.cz. Vydávání povoleno MK ČR - E 15658 (ISSN: 1801-4054). Odpovědná redaktorka Mgr. Alžběta Kulíšková, tel. 481 322 106. Tisk: Tiskárna UNIPRESS, s.r.o., Svobodova 1431, Turnov, tel. 481 319 411, 481 319 139, fax 481 322 097, e-mail: tiskarna@unipress.cz, sazba vydavatel, grafická úprava PCH. Pokud se vám náš časopis líbí, můžete využít i možnosti nechat si jeho jednotlivá čísla zasílat poštou. Své požadavky zasílejte na adresu Muzea Českého ráje nebo na e-mail: kuliskova@muzeum-turnov.cz. Uzávěrka tohoto čísla byla 20. března 2012.